

Fum, gloanțe și libertate

de Leonard-Denis PĂUȘAN-BARNA

Costel Alexandru Balint s-a născut în data de 20 septembrie 1953 la București. Ca și studii liceale, acesta a fost elev al Liceului „Traian Vuia” Făget, apoi a urmat cursurile Facultății de Educație Fizică și Sport de la Universitatea de Vest din Timișoara. Din biografia autorului rezultă că acesta are atât experiență de pedagog, fiind profesor încă din anul 1982, dar și de publicist, Balint având o serie complexă de volume publicate, printre care și remarcabilele: „Revoluția Română”, Editura Mirton, 1995, „Începutul Sfârșitului”, Editura Brumar, 2000, „1989 Legiunea Revoluției”, Editura Brumar, 2005, „Fum, gloanțe și libertate”, Editura Eurostampa, 2019.¹

Când am ales să citesc această carte, am avut impresia că am făcut o călătorie în timp, în vremea perioadei României comuniste, conduse de către Nicolae Ceaușescu. Volumul *Fum, gloanțe și libertate* este structurat în trei capitole, unde ne sunt prezentate viața fostului președinte comunist Nicolae Ceaușescu (1918-1989), perioada Războiului Rece și perioada Revoluției anticomuniste din România. Consider că această carte este destinată atât publicului specializat din România (istoricilor, cercetătorilor științifici, studenților doctoranzilor etc.), dar și publicului larg interesat de perioada comunistă din România, deoarece exprimă clar fiecare moment al acestei perioade din vremea lui Nicolae Ceaușescu. Volumul este structurat în 32 de subcapitole, ultimul subcapitol (Procesul iadului – 25 decembrie 1989, Târgoviște, Sala de festivități a UM 01378) reprezentând chiar judecata lui Ceaușescu, structurată sub forma dialogului dintre Nicolae și Elena Ceaușescu și a președinților din sala de judecată (paginile 152-167). Înainte de a trece la nota critică pe care aș putea să o ofer cărții, voi prezenta cu ajutorul unui rezumat, aspectele originale ale cărții, personajele cheie, scopul și metodele folosite de către autor, intențiile autorului (de ce a vrut să prezinte lucrul acesta) și ce poate aduce original textul. Volumul *Fum, gloanțe și libertate* exprimă o trimitere în timp, încă de pe vremea nașterii lui Nicolae Ceaușescu, de unde am putut afla primul și cel mai

important personaj evidențiat de autor în carte, chiar în capitolul I. Ceaușescu s-a născut pe 26 ianuarie 1918 în satul Scornicești, Olt. Acesta, în anul 1928, a venit la București, unde a devenit cizmar. Apoi, după ce a fost arestat în anul 1933, după un scandal în sala de judecată, în anul 1934 a devenit membru al Uniunii Tineretului Comunist. În anul 1938 a cunoscut-o pe viitoarea lui soție, al doilea personaj principal din carte, mai exact, Elena Ceaușescu, născută Petrescu. Alte personaje secundare evidențiate de către autor au fost: Gheorghe Gheorghiu-Dej, Chivu Stoica, Gheorghe Apostol, Emil Bodnăraș, Timoftei Bondarenko și Laszlo Luca. Alte momente importante din viața lui Ceaușescu, evidențiate de autor au fost: alegerea sa ca membru în Comitetul Central în anul 1945; în 1946, alegerea sa ca deputat în Marea Adunare Națională; alegerea ca subsecretar de stat la Ministerul Agriculturii în 1948; în 1954 a fost ales ca secretar al Comitetului Central și membru supleant al Biroului Politic.

Desigur, începerea guvernării sale, după moartea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, în 1965, și alegerea sa ca prim-secretar pe 22 martie 1965 au fost atent tratate.

În structura cărții ne sunt prezentate Congreșele partidului, dar și evenimentele anului 1974, în mod deosebit cel al instaurării formale a dictaturii. În acest subcapitol sunt evidențiate unele călătorii ale lui

¹ Costel Alexandru Balint, *Fum, gloanțe și libertate*, Timișoara, Eurostampa, 2019.

Ceaușescu împreună cu soția sa Elena în străinătate. Un exemplu este vizita în Brazilia, unde cei doi au primit titlurile de Doctor Honoris Causa, iar autorul, pe lângă prezentarea momentelor din viața celor două personaje, a vrut să arate chiar și cultul personalității lor. În acest subcapitol ne-au fost prezentate succint și întâmplări precedente din Congresul al X-lea, unde Ceaușescu a fost ales secretar general pe viață, iar în data de 25-26 martie au fost supuse la vot anumite modificări ale Constituției, unde Ceaușescu a fost ales în funcția de președinte al Republicii Socialiste România, prin vot unanim. În vara anului 1976 s-au îmbunătățit relațiile dintre București și Moscova prin vizita lui Ceaușescu, în 2 și 12 august în Uniunea Sovietică. În 1977, sistemul comunist a întâmpinat o serie de crize, anul fiind inaugurat de un alt personaj din carte, mai exact Paul Goma. Un lucru important specificat de autor în volum, pe lângă situația politică a țării, este chiar faptul că, pe 4 martie 1977, la ora 21:23, în România a avut loc unul dintre cele mai importante cutremure din Europa secolului XX, unde și-au pierdut viața 1.570 de oameni (1.400 doar în București), printre care și un personaj important al României, mai exact, actorul Toma Caragiu. Autorul, pe lângă metodele calitative din lucrare, a folosit și metode cantitative, exprimând exact numerele persoanelor rănite și decedate datorită cutremurului. Între anii 1977-1981 România a intrat în perioada unor dificultăți economice și sociale, care au dus la pierderea încrederii populației în Ceaușescu. Deci, putem observa începerea declinului lui Nicolae Ceaușescu pe fondul acestor situații noi.

În anul 1978 au început chiar scandaluri datorate corupției în România. În anul 1981, au fost exprimați mai mulți factori care au dus la declinul lui Nicolae Ceaușescu, cum ar fi: creșterea neîncrederii lui Ceaușescu în colaboratorii săi, ambițiile Elenei care voia să aibă un rol esențial în conducerea statului, introducerea principiului rotirii cadrelor, care presupunea lipsa competenței la numirea în post. Primul capitol se termină cu prăbușirea dictaturii ceaușiste. Un lucru important sesizat în volum este că autorul, Costel Balint, a evidențiat în fiecare capitol exact aceste amănunte: în primul capitol, preluarea conducerii și sfârșitul regimului Ceaușescu, în al doilea capitol, sfârșitul Războiului Rece, în cel de al treilea capitol,

revoluțiile din anul 1989, începând cu cea de la Timișoara. În cel de al doilea capitol își fac apariția alte două personaje importante: George Herbert Walter Bush (președintele Statelor Unite ale Americii) și Mihail Sergheevici Gorbaciov (președintele Uniunii Sovietice). Din acest punct de vedere, putem vorbi nu doar de un spațiu național evidențiat în carte, ci de unul internațional. În acest capitol este evidențiată și întâlnirea de la Malta, dorința de organizare a lui Ceaușescu a unei reuniuni a tuturor partidelor comuniste muncitorești, dar și Revoluția de catifea de la Praga. În acest capitol se vorbește mai exact despre revoluțiile din țările comuniste, avându-le ca personaje principale pe Gorbaciov, Bush, Todor Jivkov și, din nou, Nicolae Ceaușescu. Tot aici este introdus și un alt personaj important, reprezentativ pentru istoria monarhiei românești, Regele Mihai I.

În capitolul final se poate observa și originalitatea lucrării. Capitolul îl evidențiază în prim-plan pe cel de al patrulea personaj cheie, Laszlo Tokes, pastor reformat, el fiind cel care a intrat în scandal cu autoritățile de stat. Pornind de la aceasta, conflictul a degenerat în așa fel încât a izbucnit Revoluția din 1989, cu debutul la Timișoara, împotriva regimului ceaușist. Ne sunt prezentate chiar și manevrele populației contra autorităților statului. Un alt lucru special este că ne sunt prezentate și rapoarte medico-legale în legătură cu cadavrele persoanelor care au decedat în timpul revoluției, ca de exemplu cadavrul unui bărbat de 20 de ani, analizat de doctor Ciobanu Viorel. Capitolul trei se sfârșește cu dialogul dintre soții Ceaușescu și comisia de judecată, urmat de executarea lui Nicolae și Elena Ceaușescu. Cartea conține anexe în care sunt evidențiate anumite aspecte reprezentative pentru tema tratată.

În concluzie, consider că lucrarea *Fum, gloanțe și libertate* de Costel Balint reprezintă o documentație clară și complexă asupra ziarelor, documentelor și evenimentelor de la începutul comunismului și până la sfârșitul regimului. Consider că această carte poate reprezenta o sursă importantă de inspirație pentru mulți cercetători ai regimului comunist, dar și a personalității lui Nicolae Ceaușescu și a altor indivizi, membri ai fostului regim din perioada 1965-1989.